

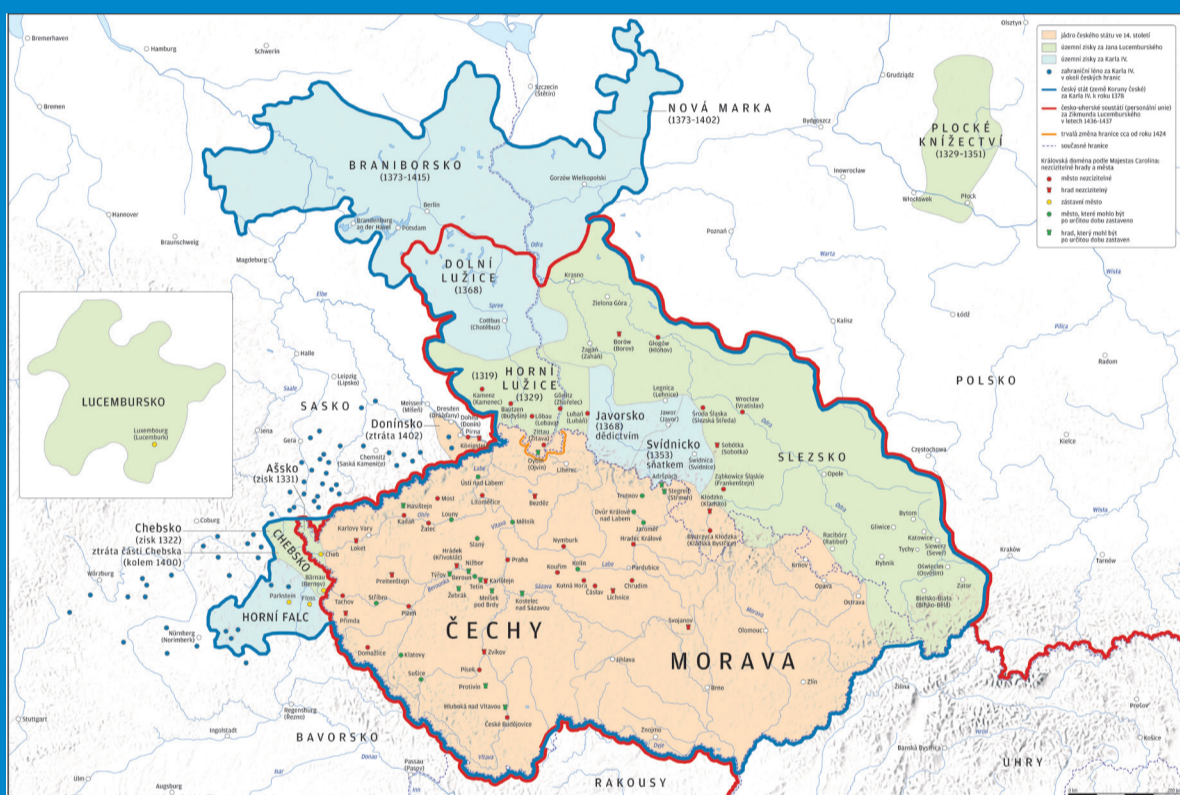
Evropa doby Václava IV.

Český a římský král Václav IV. žil na přelomu 14. a 15. století. I když jeho život netrval z dnešního pohledu příliš dlouho – pouhých padesát osm let, střední Evropa se v jeho éře dramaticky proměnila. Vedle politických konfliktů se do popředí dostávaly také otázky sociální a náboženské. Společností tehdy výrazně rezonovala kritika života zesvětštělé církve, ale i života společnosti původně vycházející především z řad samotných duchovních. I z ní pak vyrůstala budoucí česká reformace nejvýrazněji reprezentovaná životním osudem Jana Husa a následnými husitskými válkami.

Západní Evropa byla ve stejné době vtažena už nějakou dobu do konfliktu mezi Francií a Anglií, tzv. Stoleté války (1337–1453). V jedné z jejích prvních bitev – v bitvě u Kresčaku – hrdinně padl také dědeček Václava IV. český král Jan Lucemburský. V Evropě se také objevovaly první sociální revolty, jako např. ve Francii jacquerie (1358) nebo povstání Wata Tylera (1381) v Anglii. Tato povstání většinou vycházela z neutěšených ekonomických poměrů prostých lidí, nevolníků i úsilí o změnu života celé společnosti. Vedle toho se ale do centra pozornosti dostávala vyhrocená kritika soudobé církve a jejích představitelů.

V polovině 14. století pronikly na evropský kontinent turecké oddíly a v následující době se evropským panovníkům jejich postup nedařilo zastavit. Do doby života Václava IV. tak spadá také bitva na Kosově poli (1389), v níž byly poraženy srbské a bosenské oddíly vojskem sultána Muráda I., nebo bitva u Nikopole (1396), která znamenala drtivou porážku pro vojska křížáků uherského krále Zikmunda Lucemburského vojskem sultána Bájezída I.

Konflikt, který ovlivnil život Václava IV. asi nejvýrazněji, však začal nenápadně a odehrál se ještě za života Václavova otce, císaře Karla IV. V březnu 1378 zemřel papež Řehoř XI., který o pouhý rok dříve přesídlil se svým dvorem zpět do původního sídla papežů, do Říma. Následná volba nového papeže Urbana VI. neproběhla podle části kardinálů zcela legitimně a byla jimi prohlášena za neplatnou. Vyvolali druhou volbu, která se odehrála v září 1378 ve Fondi. V ní byl zvolen protipapežem Klement VII. Zatímco Urban zůstal v Římě, Klement se s podporou zejména francouzských kardinálů a francouzského krále vrátil do Avignonu. Křesťanská Evropa byla na dalších třicet devět let rozdělena, část zůstala věrná Římu, druhá podporovala avignonské papeže. Papežské schizma bylo ukončeno až na kostnickém koncilu r. 1417 volbou Martina V.

Český stát v době lucemburské
Mapa zachycuje maximální rozsah zemí Koruny české v době vlády lucemburských panovníků. Modrou linkou je zvýrazněno území Koruny v době vlády Karla IV. (1346–1378). Tehdy se k českým zemím počítala Horní a Dolní Lužice, Slezsko, Braniborsko, Horní Falc, Lucembursko a některá další drobná léna na území Svaté říše římské.

Světová kronika Hartmanna Schedela zachycuje pohled na Prahu na konci 15. století. Ukazuje tak mj. i nedostavěnou katedrálu sv. Víta na Pražském hradě. V době vlády Karla IV. se Praha stala rezidencí císaře a centrem politického a kulturního života říše. Velkolepá založení mnoha církevních i světských staveb přinesla městu rozkvět, ale také významně zatížila královskou pokladnu.

Vyobrazení císaře Karla IV. ve Světové kronice Hartmanna Schedela, které uvádí výklad o Karlově životě a díle.

Pontifikál (liber pontificalis) Albrechta ze Šternberka, litomyšlského biskupa, vznikl r. 1376. Albrecht patřil k okruhu duchovních rádců Karla IV. Rukopis obsahuje také řád korunovace králů, k němuž náleží i iluminace na fol. 161r.

